

Міністерство освіти і науки України

Сумський національний аграрний
університет Факультет ветеринарної
медицини

Кафедра ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни
та патологічної анатомії

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

обов'язковий

Реалізується в межах освітньої програми

**Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова
ветеринарна медицина**

Реалізується в межах освітньої програми «Ветеринарна медицина»

за спеціальністю Н6 «Ветеринарна медицина»

на другому (магістерському) рівні вищої освіти 1,4 роки

Суми – 2025

Розробник:

Олександр ПАНАСЕНКО

к.вет.н., доцент

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та
тверджено на засіданні
кафедри ветеринарно-
санітарного
інспектування,
мікробіології, гігієни та
патологічної анатомії

протокол від 09.06.2025 № 16

Завідувач
кафедри

Роман ПЕТРОВ

(підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

(ПІБ)

Декан факультету,

де реалізується освітня програма

(підпис)

Людмила НАГОРНА

(ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Світлана ПАЗНУККО

(ПІБ)

Світлана ПАЗНУККО

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,

ліцензування та акредитації

(підпис)

Надія БОДАК

(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 01.07. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова ветеринарна медицина		
2	Факультет/кафедра	Ветеринарної медицини / ветеринарно-санітарного інспектування, мікробіології, гігієни та патологічної анатомії		
3	Статус ОК	Обов'язковий		
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Ветеринарна медицина Н6 Ветеринарна медицина ОК 02		
5	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
6	Рівень НРК	7		
7	Семестр та тривалість вивчення	1 семестр, 16 тижнів		
8	Кількість кредитів ЄКТС	5		
9	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		
		Лекційні 16	Практичні /семінарські 44	Самостійна робота 90
10	Мова навчання	Українська		
11	Викладач/Координатор освітнього компонента	Панасенко Олександр Сергійович		
11.1	Контактна інформація	моб. тел. +380667103234, e-mail- alpanas@ukr.net		
12	Загальний опис освітнього компонента	Вивчення основних методик визначення остеометричних параметрів, видових особливостей будови внутрішніх органів та органолептичних показників за лабораторними дослідженнями для видової ідентифікації тварин та продукції отриманої від них; засвоєння морфологічної будови м'язів та їх зміни в залежності впливу на них різних факторів;засвоєння основ диференційної патологоанатомічної діагностики хвороб тварин різної етіології та їх використання в судовій ветеринарній практиці;засвоєння етапів проведення судово – ветеринарної експертизи за травматизації, отруєнь і токсикозів, технологічних порушень, оцінці фахових дій лікаря.		
13	Мета освітнього компонента	підготовка висококваліфікованих фахівців, які здатні в умовах виробництва вирішувати питання щодо порівняльної морфології,спеціальної патоморфології та судова ветеринарної медицини		
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на знаннях отриманих при вивченні нормальної анатомії, гістології, цитології, ембріології, нормальної та патологічної фізіології, патологічної анатомії. 2. Освітній компонент є основою для вивчення ветеринарно-санітарної експертизи та ветеринарного законодавства, ветеринарної криміналістики		
15	Політика академічної доброчесності	Під час вивчення ОК не допускаються будь-які прояви академічної недоброчесності. При виявленні порушення академічної доброчесності (списування, академічний плагіат,		

		користування гаджетами під час виконання підсумкових завдань) виконані завдання анулюється і не зараховується, здобувач направляється на повторне виконання комплексу завдань. У випадку виникнення порушень реагування відбувається відповідно до нормативної документації щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу в Сумському НАУ (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/).
16	Ключові слова	Патоморфологія, судова ветеринарна медицина

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹				Як оцінюється РНД
	ПРН6	ПРН7	ПРН10	ПРН11	
ДРН 1. Здатен навчити застосовувати компоненти процесуальних та організаційних основ судово-ветеринарної експертизи; здійснювати ідентифікацію тварин за остеометричними параметрами, будовою внутрішніх органів, органолептичними показниками та лабораторними дослідженнями; ідентифікувати тварин за будовою м'язів; проводити судово-ветеринарну експертизу при провадженні справ в промисловому птахівництві, свинарстві, скотарстві; проводити СВЕ при захворюванні і смерті тварин внаслідок порушення їх умов годівлі, утримання та експлуатації; визначити рівень не коректних та не компетентних дій лікаря в клінічній роботі; застосовувати знання з танатології при провадженні СВЕ.	+	+	+	+	– Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції) – Письмовий контроль (виконання завдань із самостійної роботи, самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань самостійної роботи Лабораторно-практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах)
ДРН 2. Здатен навчити застосовувати компоненти навчання з дослідження речових доказів криміналістичних методів дослідження зразків (об'єктів) речових доказів: порядку збирання речових доказів, відбіру матеріалів різного характеру, що є речовими доказами, їх пакування, оформлення та надсилання на дослідження; СВЕ живих тварин; опануванні методів СВЕ при відборі та дослідженні зразків крові, шкіри, волосся; диференційній патологоанатомічній діагностиці за органопатології тварин; СВЕ за негативного впливу на здоров'я та добробут тварин; основи СВЕ за отруєнь і токсикозів тварин; основи судово-ветеринарно-травматології. Класифікація травматизму тварин.	+	+	+	+	– Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції) – Письмовий контроль (виконання завдань із самостійної роботи, самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань самостійної роботи Лабораторно-практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах)

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Теми. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ² (джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури)	
	Аудиторна робота		Самостійна робота		
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Права і обов'язки судового експерта. Алгоритм проведення СВЕ. Судово-ветеринарна документація.	2		4	6	1,2,3,4,5,6
Тема 2. Судова відповідальність ветеринарних спеціалістів.	2		4	6	7,8,9,10,11,12
Тема 3. Видова ідентифікація тварин за остеометричними параметрами.	2		4	6	13,14,15,16,17
Тема 4. Основи судово-ветеринарної міології. Видова ідентифікація тварин за будовою м'язів.	2		4	6	18,19,20
Тема 5. СВЕ в промисловому птахівництві, свинарстві та скотарстві.	2		4	6	24,25,26,27
Тема 6. СВЕ при захворюванні і смерті тварин в наслідок порушень умов годівлі, утримання та експлуатації.	2		4	6	12,15,16,20
Тема 7. Оцінка дій ветеринарних спеціалістів щодо корекції патологічних станів та танатологічних досліджень.	2		4	6	9,10,11,12
Тема 8. Застосування знань з танатології при провадженні СВЕ.	2		4	6	25,26,27
Тема 9. Опанувати методи СВЕ при дослідженні крові.			4	6	21,22,23
Тема 10. Опанувати методи СВЕ при дослідженні шкіри різних видів тварин.			4	6	12,15,16,20
Тема 11. Опанувати методи СВЕ при дослідженні волоса різних видів тварин.			2	6	1,2,3,4,5,6
Тема 12.Застосуванняпатологоанатомічних та патогістологічних методів дослідження органів тварин в практиці судово-ветеринарної медицини.			2	6	21,22,23
Тема 13. Основи судово-ветеринарної експертизи отруєнь і токсикозів тварин.			-	6	1,2,3,4
Тема 14. Основи судово-ветеринарної травматології. Класифікація травматизму тварин.			-	12	21,22,23
Всього за семестр	16	-	44	90	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, опанування практичних навичок, методики виконання лабораторних робіт. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в схемах та малюнках, опис гістопрепарату, демонстрація окремих морфологічних структур в наданих гістопрепаратах та фотографіях. Вирішення ситуаційних задач, які мають клінічне спрямування і базуються на знанні та вмінні інтерпретувати морфо-функціональні зв'язки в організмі тварин	10	Самостійне опрацювання матеріалів до теми. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. На основі вивченого і опрацьованого матеріалу оформлення конспекту із самостійної роботи; оформлення самостійної роботи з гістологічним препаратом у вигляді протоколу. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням.	8
ДРН 2	Опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, опанування практичних навичок, методики виконання лабораторних робіт. Інтерактивне обговорення теми у вигляді дискусії, що включає інформацію, представлену в схемах та малюнках, опис гістопрепарату, демонстрація окремих морфологічних структур в наданих гістопрепаратах та фотографіях. Вирішення ситуаційних задач, які мають клінічне спрямування і базуються на знанні та вмінні інтерпретувати морфо-функціональні зв'язки в організмі тварин	12	Самостійне опрацювання матеріалів до теми. Запам'ятовування теоретичного матеріалу, спостереження. На основі вивченого і опрацьованого матеріалу оформлення конспекту із самостійної роботи. Опрацювання відповідних розділів протоколу розтину (за даними реального випадку); складання патолого-анатомічного діагнозу, оформлення клініко-патолого-анатомічного епікризу про випадок. Ознайомлення з інформацією офіційних сайтів за темою заняття чи окремим питанням.	12

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Усний контроль (участь у дискусії по темі лекції)	30 балів / 30%	Щотижня
2.	Письмовий контроль (виконання завдань із самостійної роботи)	20 балів / 20%	Згідно з розкладу
3.	Лабораторно-практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах)	20 балів / 20%	Згідно з розкладу ЛПЗ
4.	Тест множинного вибору (або письмова робота)	30 балів / 30%	16 тиждень, за розкладом

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ¹	Незадовільно <10 балів	Задовільно 11-20 балів	Добре 21-29 балів	Відмінно ² 30 балів
Тематичне опитування. Усний контроль	Студент може відтворити тільки окремі фрагменти з курсу.	Студент має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях.
	<7 балів	8-13 балів	14-19 балів	20 балів
Лабораторно-практичний контроль (виконання завдань на лабораторних роботах) Вирішення ситуаційних завдань	Студент не підготовлений до вирішення завдань, відповідь неповна, окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами	Студент засвоїв основний матеріал, та розуміє постанову завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Виконано усі вимоги завдання, але з порушенням методик	Завдання виконане методично вірно та якісно. Студент вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни на практиці При виконанні завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання

¹ Зазначити компонент сумативного оцінювання

² Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

		виконує поставлені завдання. Виконання завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи		
	<7 балів	8-13 балів	14-19 балів	20 балів
Письмовий контроль (виконання завдань із самостійної роботи). Захист конспекту із самостійної роботи	Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні. Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни	Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час оформлення робіт в більшості є невірними, необґрунтованими	Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при виконанні оформленні завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається. Помилки у відповідях не є системними.	При виконанні завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання. Конспект оформлений бездоганно, логічно розташований матеріал з розумінням взаємозв'язків процесів розкритих з даної теми.
тест множинного вибору (або письмова робота)	<11 балів	12-20 балів	26-29 балів	30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування студентів з роз'ясненням ключових питань предмету, відповіді на запитання студентів, опанування практичних навичок (методики виконання лабораторних робіт)	Протягом заняття
2	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над вирішенням клініко-ситуаційних завдань	Протягом заняття
3	Письмовий зворотний зв'язок від викладача після перевірки конспекту із самостійного вивчення дисципліни.	Протягом тижня, після виконання
4	Тест множинного вибору (або письмова робота) 16 тиждень, за розкладом	16 тиждень, за розкладом

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Базова

1. Зон Г.А. Основи судової ветеринарії: навчальний посібник. Суми: ВВП «Мрія-1», 2016. 624с.
2. Зон Г.А. Судово-ветеринарна експертиза: навчальний посібник Суми: ВВП "Мрія-1", 2012. вид. друге. 258 с.
3. Судова ветеринарна травматологія/ Г.А. Зон, Л.Б.Івановська. Суми: ВВП «Мрія-1», 2015. 82с.
4. Основи судово - ветеринарної експертизи отруєнь і токсикозів тварин: навчальний посібник / Г.А. Зон, Л.Б.Івановська. Суми: ВВП «Мрія-1», ТОВ, 2012.124с.
5. Зон Г.А.,Івановська Л.Б., Скрипка М.В. Диференційна патологоанатомічна діагностика інфекційних хвороб тварин. Суми: ВВП "Мрія" ТОВ, вид.2-е, 2016. 206 с.
6. Зон Г.А., Івановська Л.Б Патологоанатомічний розтин трупів тварин: навчальний посібник. Суми: ВВП "Мрія " ТОВ, видання третє, 2018.336 с.
7. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин. Osteологія: навчальний посібник. К.:Аграрна освіта, 2001. 78с.
8. Патологічна анатомія тварин / Під ред. П.П. Урбановича і М.К. Потоцького К.: Ветінформ, 2008. – 896 с.
9. Зон Г.А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин. Суми: "Джерело", 2005. 252 с.
10. Забело Е.М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин. - К: Аграрна наука, 1997. 246 с.

Методичне забезпечення

11. Moodle з дисципліни порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова ветеринарна медицина. Суми. СНАУ, 2021р
12. Патологічна анатомія: частина 1. Загальна патологічна анатомія. Методичні вказівки до виконання лабораторних занять та самостійної роботи/ Г.А. Зон, Л.Б.Івановська. Суми, 2014. 64 с.
13. Патологічна анатомія: частина 2. Загальна патологічна анатомія. Методичні вказівки до виконання лабораторних занять та самостійної роботи / Г.А.Зон, Л.Б.Івановська, В.В. Сорокова – Суми, 2014. 64 с.
14. Навчально-методичний посібник до виконання лабораторно-практичних занять на тему: Судово-ветеринарне дослідження речових доказів: гістологічна ідентифікація волосу тварин» для спеціальності 211- «ветеринарна медицина» ОКР «магістр», Укладачі Зон Г.А.,Івановська Л.Б. СНАУ, Суми, 2015. 62с.
15. Методичні рекомендації щодо проведення самостійної роботи для студентів 1 курсу та магістрів спеціальності 211-«ветеринарна медицина» ОКР «магістр». Укладачі Зон Г.А.,Івановська Л.Б. Тема: «Тканини внутрішнього середовища. Кров різних видів тварин», СНАУ, Суми, 2015.-27с.
16. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина».Укладач В.В. Гаркава. Тема: «М'язові тканини», СНАУ, Суми, 2016. 32с.
17. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Тема: «Органи дихання тварин» Укладачі: Є.В. Ващик, В.В.Гаркава. СНАУ, Суми, 2014. –24с.
18. Методичні вказівки щодо проведення лабораторних занять для студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Тема: «Серцево-судинна система тварин»/ Укладач В.В.Гаркава. СНАУ, Суми, 2013. 25с.
19. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів «Тканини внутрішнього середовища. Кров різних видів тварин» для спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Укладач: В.В.Гаркава. СНАУ, Суми, 2016. 27с.
20. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи студентів спеціальності 211 - «Ветеринарна медицина». Тема: «Органи сечовиділення» Укладачі: В.В.Гаркава, Ващик Є.В. СНАУ, Суми, 2014.28с.

Допоміжна література

21. Морфологічні особливості шкіри та волоса різних видів тварин і людини в аспекті судово-ветеринарної експертизи: посібник/Г.І. Коцюмбас, І.Я. Коцюмбас, О.М. Щербентовська, Р.С.Данкович, О.О.Зайцев, Л.:ТЗОВ ВФ «Афіша», 2010.136с.
22. Патологоанатомічна діагностика хвороб птиці: навчальний посібник /Л.Б.Івановська, Г.А.Зон – Суми: ВВП «Мрія-1», 2017. 156с.
23. Довідник патолого-анатомічних термінів. Борисевич Б.В., Скрипка М.В., Лісова В.В. – Полтава, 2005. 124 с.

24. Зон Г.А. **Панасенко О.С.**, Стоцкий О.Г. Розтин, патолого- анатомічна діагностика хвороб тварин та основи судової ветеринарії. Протокол патологоанатомічної діагностики сказу тварин з використанням ІФА (для англomовних студентів) 211 – "Ветеринарна медицина" - Суми, 2020.- 30 с. (затв. методичною радою ФВМ, протокол № 6 відт 04.05 2020 р.).
25. **Панасенко О.С.** та ін. Методичні рекомендації на тему «Основи і методи гістологічних досліджень» з курсу цитології, гістології та ембріології (част. 2) для студентів факультету ветеринарної медицини спеціальності -211 «Ветеринарна медицина», (затв. методичною радою ФВМ, протокол № 2 від 07.11. 2022р.).
26. Petrov, R. V., Zon, G. A., Reshetilo, O. I., Ivanovska, L., **Panasenko, O. S.**, & Kisil, D. O. Current tendencies of teaching disciplines at the department of virology, pathanatomy and poultry diseases of sumy national agrarian university. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. The Series: Veterinary Medicine*, (4(59), 52-58. <https://doi.org/10.32845/bsnau.vet.2022.4.8>
- Інформаційні ресурси(програмне забезпечення)**
27. http://vetpathology.lviv.ua/biblioteka_studenta.html

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою			
Результати навчання за освітнім компонентом відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)			
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			
Результати навчання стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)			
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання			
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження			
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету			
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом			
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента			
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання			
Література є актуальною			

Рецензенти:

Член проектної групи ОП _____
 (назва) (ПІБ) (підпис)

Викладач кафедри _____
 (назва) (посада, ПІБ) (підпис)

Рекомендації щодо формулювання критеріїв оцінювання для загальних компетентностей

Таблиця 3.1 – Рекомендації щодо критеріїв оцінювання інтелектуальних умінь та навичок студентів

Задовільно	Добре	Відмінно
Якщо студент демонструє здатність		
Пригадати та відтворити знання на основі безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК	Пригадати та відтворити знання, безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК із деякими доказами більш широкого дослідження	Відтворити знання, отримані поза межами безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК
Деяке розуміння конкретних предметних теорій, парадигм, концепцій та принципів	Розуміння специфічних теорій, парадигм, концепцій та принципів, а також розуміння більш спеціалізованих областей	Глибоке розуміння специфічних теорій, парадигм, концепцій та принципів, а також глибоке розуміння більш спеціалізованих областей
Визначати та вирішувати типові проблеми	Визначати проблеми, розробляти та оцінювати рішення як відомих, так і невідомих проблем	Визначати проблеми, розробляти та оцінювати можливі рішення, а також впевнено вирішувати як рутинні, так і незнайомі проблеми
Зіставляти, узагальнювати та аналізувати інформацію	Аналізувати, синтезувати, узагальнювати та оцінювати інформацію	Шукати, аналізувати, синтезувати, узагальнювати та критично оцінювати інформацію
Інтегрувати ряд доказів з обмеженого кола інформаційних джерел для підтвердження висновків	Інтегрувати ряд доказів з низки інформаційних джерел для формулювання та перевірки гіпотез	Добре розвинену здатність інтегрувати докази з широкого кола інформаційних джерел для формулювання та перевірки гіпотез
		Високорозвинену здатність до критичної оцінки академічної літератури та інших джерел інформації.
		Розглядати питання з широкого спектру міждисциплінарних та міждисциплінарних перспектив, спираючись на відповідні концепції та цінності для здійснення критичної оцінки

Таблиця 3.2. Рекомендації щодо критеріїв оцінювання навичок комунікації

Задовільно	Добре	Відмінно
Спілкуватися з різними аудиторіями у письмовій, електронній та словесній формах	Ефективно спілкуватися з аудиторією у письмовій та словесній формах	Ефективно, спілкуватися з різними аудиторіями в письмовій та словесній формах, залучаючи аудиторію до спілкування
Брати участь у груповому обговоренні	Послідовно сприяти груповим дискусіям	Формувати групову дискусію
Слухати та відповідати співрозмовнику	Уважно слухати та відповідати співрозмовнику, враховувати деталі	Слухати, оцінювати та ефективно реагувати на думки інших

Таблиця 3.3 – Рекомендації щодо критеріїв оцінювання практичних умінь та навичок студентів

Задовільно	Добре	Відмінно
Якщо студент демонструє здатність		
Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження зі значним рівнем підтримки	Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження з незначним рівнем підтримки	Планувати, проводити та представляти незалежне дослідження з обмеженою підтримкою
Пов'язати дослідження з окремими елементами попереднього досвіду та належним чином посилатися на нього	Пов'язати дослідження з окремими елементами попереднього досвіду роботи та належним чином посилатися на нього, визначати, коли інформація є неповною	Пов'язати дослідження з попереднім досвідом, бути обізнаним з останніми дослідницькими розробками та посилатися на них належним чином
Безпечно використовувати відповідне лабораторне та виробниче обладнання	Кваліфіковано та безпечно використовувати відповідне лабораторне та виробниче обладнання,	Високо компетентно та безпечно використовувати відповідне лабораторне та виробниче обладнання
Застосовувати цілий ряд методів для вирішення проблем	Обирати та застосовувати ряд відповідних методів для вирішення проблем	Вибрати, обґрунтувати та застосувати ряд відповідних методів для вирішення складних проблем
Використовувати технології для вирішення проблем	Використовувати відповідні технології для ефективного вирішення проблем	Вибрати та використовувати відповідну технологію для ефективного вирішення проблем
Інтерпретувати практичні результати, керуючись рекомендаціями	Логічно інтерпретувати практичні результати	Чітко інтерпретувати практичні результати у найбільш ефективний для сприйняття спосіб
Представити результати досліджень у різний спосіб	Представити результати розслідувань у відповідному форматі	Представити результати досліджень у способі, що є найбільш відповідним за певних обставин, використовуючи різні форми подання інформації

Таблиця 3.4. – Рекомендації щодо критеріїв оцінювання умінь та навичок аналізу та інтерпретації даних

Задовільно	Добре	Відмінно
Якщо студент демонструє здатність		
Вибрати відповідну процедуру відбору проб, зразків тощо.	Визначати ефективну процедуру відбору проб, зразків тощо, що є найбільш підходить до поставленого завдання.	Визначити відповідну та ефективну процедуру відбору зразків тощо.
Розпізнавати, коли інформація є неповною	Розпізнавати неповну інформацію та пропонувати відповідні рішення	Розпізнавати неповну інформацію та пропонувати ефективні рішення
Брати до уваги ризик	Розуміти ризик	Розуміти та кількісно оцінювати ризик
Обробляти та інтерпретувати дані	Ефективно обробляти та інтерпретувати дані	Вибрати відповідні методи для обробки даних та їх ефективної інтерпретації
Вирішувати основні числові задачі, використовуючи відповідні методи	Вирішувати низку числових задач, використовуючи відповідні методи	Вирішувати складні числові проблеми, використовуючи відповідні методи.

Таблиця 3.5. – Рекомендації щодо критеріїв оцінювання умінь командної роботи

Задовільно	Добре	Відмінно
Якщо студент демонструє здатність		
Здійснити певний внесок у командну роботу та досягнення спільної цілі	Ефективно організувати команду	Ефективно організовувати, керувати та мотивувати команду
Визнавати і поважати погляди інших	Визнавати і поважати погляди інших	Визнавати і поважати погляди інших
Рефлексувати результати діяльності команди	Визначити індивідуальні та колективні цілі	Ефективно стимулювати та сприяти спільній роботі
	Ефективно сприяти роботі в команді	Визначити індивідуальні та колективні цілі та обов'язки
	Оцінювати результати діяльності особи як особистості та як члена команди.	Оцінювати результати діяльності особи як особистості та члена команди, вчитися з отриманого досвіду

Таблиця 3.6. – Рекомендації щодо критеріїв оцінювання здатності професійного зростання та здатність управляти собою

Задовільно	Добре	Відмінно
Якщо студент демонструє здатність		
Визнавати існування морально-етичних проблем, пов'язаних зі сферою діяльності	Визнавати та вміти коментувати морально-етичні проблеми, пов'язані зі сферою діяльності	Визнавати, пояснювати та оцінювати морально-етичні проблеми, пов'язані зі сферою діяльності
Визнавати необхідність професійних кодексів поведінки	Розуміти та вміти застосовувати професійні кодекси поведінки	Розуміти та вміти застосовувати професійні кодекси поведінки
Брати певну відповідальність за власне навчання	Брати відповідальність за власне навчання	Брати повну відповідальність за власне навчання
Визначити цілі для особистісного, кар'єрного та академічного розвитку	Визначити та працювати над досягненням цілей для особистісного, кар'єрного та академічного розвитку	Визначити та працювати над амбіційними цілями для особистого, кар'єрного та академічного розвитку
Мати гнучкий підхід до навчання та роботи	Відповідально, адаптивно та гнучко підходити до навчання та роботи	Керувати відповідальним, адаптивним та гнучким підходом до навчання та роботи
Розвивати окремі навички, необхідні для самостійного управління та навчання впродовж життя (самостійне навчання, управління часом, організаторські здібності).	Розвивати навички, необхідні для самостійного управління та навчання впродовж життя (самостійне навчання, управління часом, організаторські здібності).	На високому рівні розвивати навички, необхідні для самостійного управління та навчання протягом усього життя ((самостійне навчання, управління часом, організаторські здібності).
Визнавати особисті сильні та слабкі сторони	Аналізувати особисті сильні та слабкі сторони.	Аналізувати особисті сильні та слабкі сторони та враховувати їх у подальшому розвитку.

Додаток 1 до силабусу

**Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова
ветеринарна медицина**

1901 (2024)

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Назва ОК	Порівняльна морфологія, спеціальна патоморфологія та судова ветеринарна медицина			
Факультет/кафедра	кафедра вірусології, патанатомії та хвороб птиці			
Статус ОК	Обов'язковий / вибірковий			
Програма/Спеціальність	211-ветеринарна медицина			
Рівень НРК	7			
Семестр та тривалість вивчення	1 семестр, 1-15 тижень			
Кількість кредитів ЄКТС	3			
Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
	Лекційні -	Практичні -	Лабораторні 30	60
Мова навчання	Державна(українська)			
Викладач/Координатор освітнього компонента	Професор Зон Г.А.			
Контактна інформація	Факультет ветеринарної медицини, каб. № 74, к.т. 0677918003, zon_g@ukr.net, поточні консультації: кожної п'ятниці з 14 до 15 години.			
Загальний опис освітнього компонента	Вивчення основних методик визначення остеометричних параметрів, видових особливостей будови внутрішніх органів та органолептичних показників за лабораторними дослідженнями для видової ідентифікації тварин та продукції отриманої від них; засвоєння морфологічної будови м'язів та їх зміни в залежності від впливу на них різних факторів; засвоєння основ диференційної патологоанатомічної діагностики хвороб тварин різної етіології та їх використання в судовій ветеринарній практиці; засвоєння етапів проведення судово – ветеринарної експертизи за травматизації, отруєнь і токсикозів, технологічних порушень, оцінці фахових дій лікаря.			
Мета освітнього компонента	підготовка висококваліфікованих фахівців, які здатні в умовах виробництва вирішувати питання щодо порівняльної морфології, спеціальної патоморфології та судової ветеринарної медицини			
Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	4. Освітній компонент базується на знаннях отриманих при вивченні нормальної анатомії, гістології, цитології, ембріології, нормальної та патологічної фізіології, патологічної анатомії. 5. Освітній компонент є основою для вивчення ветеринарно-санітарної експертизи та ветеринарного законодавства, ветеринарної криміналістики			
Політика академічної доброчесності	Під час вивченні освітнього компоненту дисципліни та складанні будь-яких підсумкових модулів та іспитів студент повинен дотримуватися академічної доброчесності, а в разі її порушення підпадати під санкції, що визначені МОН України та Уставом ВНЗ. Інструментами протидії порушенням академічної доброчесності є системи Plagiarism check algorithm. У випадку виникнення порушень реагування відбувається відповідно до нормативної документації щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу в Сумському НАУ (https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/). При виявленні порушення академічної доброчесності виконане завдання не зараховується і направляється на повторне виконання.			
Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4304			

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ⁵								Як оцінюється РНД
	При 1	При 2	При 3	При 4	При 6	При 7	При 9	При 10	
ДРН 1 застосовувати компоненти процесуальних та організаційних основ судово – ветеринарної експертизи;					+				опитування з теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 2. здійснювати ідентифікацію тварин за остеометричними параметрами та будовою м'язів;	+						+		Опитування з теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 3 здійснювати ідентифікацію тварин будовою внутрішніх органів, органолептичними показниками та лабораторними дослідженнями;	+		+					+	опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 4. проводити судово-ветеринарну експертизу при провадженні справ в промисловому птахівництві, свинарстві, скотарстві;				+					опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 5. проводити СВЕ при захворюванні і смерті тварин внаслідок порушення умов їх годівлі , утримання та експлуатації;	+		+						опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 6 визначити рівень не коректних та не компетентних дій лікаря в клінічній роботі;	+	+							опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 7. застосовувати знання з танатології при провадженні СВЕ.				+			+		опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 8. застосовувати компоненти навчання з порядку збирання, відбору матеріалів різного характеру, що є речовими доказами, їх пакування, оформлення та надсилання на	+						+	+	опитування теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи

⁵ Має відповідати Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми, зазначається для обов'язкових освітніх компонентів ОП I та II рівня, для усіх (обов'язкових та вибіркових ОК) ОП III

дослідження; криміналістичних методів досліджень зразків (об'єктів) речових доказів;								
ДРН 9 застосовувати методи СВЕ живих тварин; опануванні методів СВЕ при відборі та дослідженні зразків біологічних об'єктів: крові, шкіри, волосся;				+				Опитування з теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН10 застосовувати методи диференційної патологоанатомічної діагностики за органопатології тварин;	+			+				опитування з теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 11 застосовувати методи СВЕ за оцінки негативного впливу на здоров'я та добробут тварин;			+					Опитування з теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 12 застосовувати методи СВЕ за отруєнь і токсикозів тварин;			+					Опитування з теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 13 застосовувати методи СВЕ за судово-ветеринарної травматології.			+		+			опитування з теоретичних питань, виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях, тестування, виконання завдань самостійної роботи

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Теми. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література ⁶ (джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури)	
	Аудиторна робота		Самостійна робота		
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Права і обов’язки судового експерта. Алгоритм проведення СВЕ. Судово-ветеринарна документація.			2	2	1,2,8,11
Тема 2. Судова відповідальність ветеринарних спеціалістів.			2	2	1,2,8,11
Тема 3. Видова ідентифікація тварин за остеометричними параметрами.			2	2	1,7,10,11
Тема 4. Основи судово-ветеринарної			2	2	1,10,11,16

міології. Видова ідентифікація тварин за будовою м'язів.					
Тема 5. СВЕ в промисловому птахівництві, свинарстві та скотарстві.			2	2	1,2,11,22,23,24
Тема 6. СВЕ при захворюванні і смерті тварин в наслідок порушень умов годівлі, утримання та експлуатації, жорстокого поводження з тваринами.			2	6	1,2,11
Тема 7. Оцінка дій ветеринарних спеціалістів щодо корекції патологічних станів і танатологічних досліджень. Застосування знань з танатології при провадженні СВЕ.			2	6	1,8
Тема 8. Судово-ветеринарна експертиза за органопатології			2	10	1,2,3,4,5,6,9,11,12,13,25
Тема 9. Опанувати методи СВЕ при дослідженні крові.			2	4	1,2,15,26
Тема 10. Опанувати методи СВЕ при дослідженні шкіри різних видів тварин.			2	4	1,11,14,21,27
Тема 11. Опанувати методи СВЕ при дослідженні волоса різних видів тварин.			2	4	1,11,14,21,27
Тема 12. Застосування патологоанатомічних та патогістологічних методів дослідження тканин і органів тварин в практиці судово-ветеринарної медицини.			2	4	2,6,12,13
Тема 13. Основи судово-ветеринарної експертизи отруєнь і токсикозів тварин.			2	6	1,4,11,10
Тема 14. Основи судово-ветеринарної травматології. Класифікація травматизму тварин. СВЕ за травматизації тупим, гострим знаряддям та вогнепальною зброєю.			2	6	1,2,3,11,27
Всього		-	30	60	